

VIJFDE ZONDAG IN DE VASTEN B

Een van de moeilijkste boeken om te lezen, is het boek van je eigen leven. Hoe vaak lees je dat niet verkeerd! Welke ouder van de in Zwitserland omgekomen kinderen, ondergedompeld in een peilloos verdriet, heeft op dit moment vat op de richting, de zin van zijn of haar leven? En wie verstaat de levensgeschiedenis van die schutter in Frankrijk... of dat van zijn slachtoffers? Of zelfs – wie interpreteert op voorhand de toekomstige gevolgen en betekenis van een kleine rimpeling in een politieke partij?

Jezus wordt in het evangelie van Johannes getekend als iemand, die onmiddellijk in staat is zijn eigen levensverhaal te lezen en te interpreteren. Er komen Grieken op hem af. Zij willen hem zien en ontmoeten. De leerlingen weten met dat gebeuren niet goed raad. Philippus is de enige onder de apostelen met een Griekse naam. Hij is vermoedelijk iemand, die Griekstalig is en als tolk kan functioneren. Hij overlegt met zijn compagnon Andreas en samen gaan ze naar Jezus toe: hier zijn enige niet-joden, heidenen wellicht, die u willen zien.

Jezus doorziet dit schijnbaar onbeduidende voorval onmiddellijk: een gebeuren met een alles beslissende betekenis in zijn leven, weet hij. Hij roept daarom uit: 'Nú is het uur gekomen!' Tot hertoe hoorden we altijd: 'Want zijn uur was nog niet gekomen'. Blijkbaar is het komen van die heidenen, een teken, een leesteken voor Jezus, dat hij onmiddellijk een plaats kan geven in zijn eigen levensgeschiedenis.

Ga uw eigen leven maar eens na. Er is bijvoorbeeld iets in je leven gebeurd, een ziekte, een ongeluk, een gemiste kans en je interpreteerde dat toen – terecht denk je - als: een kleine of grotere tegenslag.

Nu zijn er ongetwijfeld gebeurtenissen, die je hele leven zwarte dagen zijn en die dat ook zullen blijven. Het verlies van een kind is vaak een blijvende schrijnende pijn, een altijdduurende, onopgeloste vraag: lieve, waar ben je toch?

Maar van andere gebeurtenissen, die je toch als ernstige tegenslag hebt ervaren, kan het zijn, dat je een paar jaar later datzelfde hoofdstuk opnieuw lezend, moet constateren, dat wat toen een ramp leek, eigenlijk helemaal niet zo rampzalig was. Dat je dat hoofdstuk indertijd niet goed hebt verstaan. Dat er a.h.w. al boven stond: 'En toch is het goed, dat het zo loopt'. Maar toen kon je dat nog niet zien.

Maar evengoed is het omgekeerde mogelijk. Je beschouwt nu iets als een buitenkansje, een lot uit de loterij en achteraf moet je zeggen: 'Was het maar nooit gebeurd'.

En nog vaker zal het u overkomen zijn, dat wat er gebeurde onooglijk, klein en onbetekenend leek, en laat dat nou juist van beslissende belang zijn voor de rest van je leven! Hoe 'toevallig' kan een ontmoeting tussen twee mensen niet zijn, die later als man en vrouw door het leven gaan?

Het is blijkbaar heel moeilijk voor ons mensen wat er hier en nu gebeurt op waarde in te schatten; om dat goed te verstaan, om tussen de regels door te lezen. Wij mensen kunnen dat alleen achteraf, en dan nog...

En daarmee zie je hoezeer Jezus een levende, maar ook een uniek mens is. Hij is helemaal tegenwoordig in zijn situatie. Er overkomt hem niets. Hijzelf is de voornaamste handelende persoon in zijn eigen levensverhaal. Helemaal alert op alle punten en komma's, geen leesteken ontgaat hem.

Maar dat wil niet zeggen, dat hij koud, koel en zakelijk alleen maar registreert, wat er gebeurt. Ter plekke, hier op het tempelplein, raakt hij door dit simpele voorval in doodsangst. Nu is mijn ziel ontroerd.

Johannes heeft geen beschrijving van Jezus' agonie in de Hof van Olijven. Maar hij weet wel, dat Jezus kennelijk tijdens zijn leven die angst voor Het Uur gekend heeft, het uur van het verraad, dat op veel dieper niveau ook het uur van de Vader is, het uur van de verheerlijking, het Uur U. Het uur, waarom het allemaal begonnen was.

Duidelijk ziet hij twee mogelijkheden voor zich, en ieder van ons kan dat van harte mee voelen. Of tot God bidden: O, God, laat dat vreselijke toch niet gebeuren. Red me uit dit uur. Of stamelend proberen te zeggen: O, God, help me er doorheen, dwars daar doorheen wat een donker gat lijkt, een onverlichte tunnel. Laat me groeien aan wat nu staat te gebeuren, zo vlak voor het feest, zo vlak voor Pesach. het Pasen van de Joden.

Met behulp van een parabel hervindt Jezus zichzelf. Hij vat weer moed. In eerste instantie vertelt Jezus de parabel van het-graan-in-de-aarde dus voor zichzelf. Meer dan onderricht voor ons, is het zijn meditatie - op dit dramatische uur op het tempelplein.

Een houvast is het. Een beeld vol rijke beloften. Een diep geloof dat zelfs zijn dood, hoe absurd dat ook moge klinken (ja het klinkt bijna als een vloek), dat zijn sterven zin zal hebben en dat het nieuw leven baart, voor hemzelf en voor heel de wereld.

Jezelf loslaten, denkt hij, je laten vallen in Gods handen, zoals een graankorrel zich laat vallen in de schoot van moeder aarde. Dan is niets tevergeefs - Hij doet het om niet alleen te blijven, maar om vrucht te dragen, veel vruchten. Niet voor Joden alleen. Maar ook voor niet-gelovigen. De levenshouding van een geestelijk gerijpte mens.

Je kunt zo iets niet van de ene op de andere dag leren. Dat is voor ieder van ons een moeizaam proces. Dat is nou precies wat we bedoelen met een geestelijk leven: leren loslaten, leven met een paradox: dat je leven verliezen, winst betekent, en dat je vastklampen aan het leven, aan je bezit, aan je 'ik', aan je relaties juist afbraak zegt en ondergang tot gevolg heeft.

Dat geldt niet alleen voor het allerlaatste ogenblik van je leven (dan is het misschien te laat om het nog te leren). Loslaten is een kwaliteit van het leven zelf, hier en nu. Alle belangrijke, menselijke activiteiten kunnen beschreven worden in termen van loslaten, je niet vastklampen. Aan niets en aan niemand.

Opvoeden bijvoorbeeld, kinderen grootbrengen is zo'n activiteit, die alleen maar slaagt als dat gelardeerd is met een gezonde dosis loslaten.

Een liefdesrelatie opbouwen zal dan alleen duurzaam zijn, als die gekenmerkt wordt door loslaten, de ander gunnen de ander te mogen zijn; zijn wie hij of zij is; geen greep proberen te krijgen op de ander. Een moeilijke kunst. Liefhebben lijkt nou juist nabij zijn, maar nabij-zijn is alleen maar mogelijk op basis van een voortdurend loslaten.

Zo is de parabel, die aanvankelijk alleen voor Jezus zelf bedoeld scheen, een levensles geworden voor ieder van ons:

Als de graankorrel niet in de aarde valt,
blijft hij alleen,
maar als hij valt en sterft
dan brengt hij rijke vruchten voort.